

Příloha č.3 Pokyny pro pacienty

Příprava před žilní odběrem krve

Vážená paní, pane

v příštích dnech Vám bude proveden odběr žilní krve pro účely laboratorního vyšetření. K vyloučení zkreslení výsledků dodržujte následující pravidla:

- odpoledne a večer před odběrem vynechejte tučná jídla
- pokud Vás lékař nepoučí jinak, provádí se odběry zásadně nalačno
- ráno pře odběrem vypijte zhruba ¼ l hořkého čaje (nesladké vody)
- pokud jste alergický na dezinfekční prostředky nebo určitý typ náplasti, oznamte to odběrové sestře
- pokud Vám při odběru krve bývá nevolno, oznamte to též odběrové sestře. Odběr krve lze provést i vleže
- po odběru se můžete najíst a zejména u diabetiků je vhodné, aby měli jídlo s sebou a mohli tak udržet navykly denní režim
- odběr krve se provádí zásadně na základě požadavku lékaře. Musíte tedy mít s sebou požadavkový list (žádanku) ordinujícího lékaře. Bez žádanky nebude odběr proveden. Jedinou výjimkou je odběr krve za přímou úhradu. S sebou vezměte i průkazku zdravotní pojišťovny ke kontrole identifikačních údajů

Vyšetření orálního glukózového tolerančního testu (oGTT)

Vážená paní, pane,

v příštích dnech Vám bude proveden orální glukózový toleranční test:

- dospělým osobám
- dětem
- těhotným pacientkám

Úvodní informace

Diagnostika diabetes mellitus (DM) a porušené glukózové tolerance (PGT) podle doporučení České diabetologické společnosti a České společnosti klinické biochemie ČLS JEP (2020) zařazuje orální glukózový toleranční test (oGTT) jako podpůrnou diagnostickou metodu. oGTT vychází z protokolu WHO. Protokol pro dospělé osoby umožňuje jednoznačné odlišení DM a PGT mezi sebou a od normy. Doporučuje se konfirmovat pozitivní výsledek oGTT opakovaným vyšetřením.

Indikace

Test se provádí u dětí a dospělých osob:

- s FPG v rozmezí 5,6 - 7,0 mmol/l, 2x po sobě ověřenou
- u rizikových těhotných žen
- u příbuzných diabetiků 1. typu
- u osob s DM 2. typu v rodině, dle předcházejícího FPG
- u nemocných s přechodně zvýšenou glykémií při akutním infarktu myokardu, náhlé cévní mozkové příhodě a to nejdříve za 6 týdnů po akutním stadiu
- u pacientů s PGT v anamnéze
- u pacientů s jinými onemocněními - hyperlipoproteinémií, endokrinopatií s hypoglykemickými stavy, obezita nad 20% ideální hmotnosti dle předcházejícího FPG

Kontraindikace, nežádoucí účinky

oGTT není vhodné provádět při:

- FPG u dospělých vyšší než 7,0 mmol/l (dvakrát zachycené)
- FPG u těhotných nad 5,0 mmol/l
- stresových stavech a v období 6 týdnů po nich
- v krátké době po přerušení léčby antidiabetiky či léky, které mohou zvyšovat glykémii t.j. kortikoidy, diuretika, betablokátory, salicyláty, akutní stavy
- GIT onemocnění – trvalé průjmy, stavy po resekci žaludku, střev, poruchy resorpce, pasáže

Příprava pacienta

Pacient před testem konzumuje navykloou stravu bez omezení sacharidů v potravě (min. 150 g), nesmí dodržovat redukční dietu, zůstává v obvyklé fyzické zátěži. Před testem pacient alespoň 12 hodin lační.

Pracovní postup provedení funkčního testu a odběr materiálu

Test začíná ráno za tělesného a duševního klidu, po celou dobu trvání testu pacient sedí, nejlí a nekouří!

Po odběru žilní krve nalačno pacient vypije během pěti minut 250 – 300 ml slabého čaje:

dospělí s 75 g anhydridu glukózy

děti podle váhy: do 3 let 2,00 g / 1 kg váhy

3-15 let 1,75 g / 1 kg váhy (max. 75 g)

Další odběr krve ze žíly následuje za 120 minut. Zdravotní personál sleduje, zda pacient dodržuje doporučený klid, zaznamená případné zvracení nebo průjem po vypití glukózy. Vzhledem k možnému výskytu pozátěžové hypoglykémie by se měl pacient co nejdříve po ukončení testu najíst a být alespoň 1 hodinu sledován.

Nebude-li možné odběr krve u těhotných provést (glykémie vyšší než 5 mmol/l), zdravotní sestra pošle pacientku do laboratoře OKBH, kde si vyzvedne původní žádanku a objedná se na nový termín.

Manipulace s materiálem

Odebraná (žilní) krev se řádně označí identifikací pacienta a ihned zpracuje. V případě provedení testu mimo odběrovou místnost OKBH se odebraná krev řádně označí i pořadím odběru a po skončení testu se dopraví všechny vzorky najednou do laboratoře.

Hodnocení oGTT

Hodnotícím kritériem je koncentrace glukózy v plazmě žilní krve dvě hodiny po podání glukózy

Gestační diabetes

Je nutno vyloučit u všech těhotných ve 24. – 28. týdnu gravidity standardní zátěž podle WHO. Zátěž je 75 g glukózy p.o., odběr žilní krve nalačno, po 60 minutách a po 120 minutách. Vysoce rizikově těhotné se vyšetřují co nejdříve v prvním trimestru, za vysoce rizikovou těhotnou se považuje, jestliže má těhotná žena přítomny alespoň dva z následujících rizikových faktorů.

Vysoce rizikové faktory:

- pozitivní rodinná anamnéza
- předchozí porod plodu nad 4000 g
- obezita
- diabetes mellitus v předchozí graviditě
- pozitivní glukosurie
- předchozí porod mrtvého fétu
- hypertenze nebo preeklampsie v předchozích graviditách
- opakované aborty
- věk nad 30 let

Pokud těhotná s vysokým rizikem měla negativní výsledek oGTT v prvním trimestru, provádí se druhé vyšetření oGTT od 24. – 28. týdne.

Naopak oGTT se nemusí provádět u těhotných s nízkým rizikem, tj. u žen s následujícími kritérii

Nízké riziko:

- věk pod 25 let
- BMI pod 25 kg/m²
- bez výskytu DM v osobní a rodinné anamnéze
- bez gynekologických komplikací v anamnéze

Hodnocení oGTT u těhotných:

Diagnóza gestačního diabetes mellitus je stanovena, je-li aspoň jedna hodnota v testu vyšší než limitní hodnoty.

Po ukončení gravidity je nutné provést reklasifikaci gestačního diabetu v době 6 týdnů až 3 měsíců pomocí oGTT dospělých.

Odběr vzorku moče

Vážená paní, pane,

v následujících dnech Vám bude vyšetřena moč chemicky a morfologicky. K zabránění zkreslení nálezu dodržujte, prosím, tyto pokyny:

- pokud ošetřující lékař neurčí jinak, stanovení se provádí z první ranní moče
- příjem tekutin nemá být během noci nadměrný, aby nebyla moč příliš zředěná
- před odběrem vzorku moče proveďte očistu zevních genitálií vodou
- odeberte střední proud moče
- u žen platí, že odběr se provádí mimo období menstruace

- k biochemickému vyšetření je určena plastová zkumavka se žlutým uzávěrem, kterou obdržíte u lékaře
 - pokud zkumavku nemáte, můžete použít čistou a suchou nádobku bez zbytků původního obsahu (léky, chemikálie). Objem vzorku má být asi 10 ml.
 - nádobku opatřete štítkem se jménem a rodným číslem
 - nádobku s močí dodejte k vyšetření do 2 hodin na OKBH
- Přesné dodržení pokynu je podmínkou pro získání správného výsledku
Děkujeme za spolupráci

Sběr moče za 24 hodin

Vážená paní, pane,

na žádost Vašeho ošetřujícího lékaře Vám bude provedeno vyšetření, jehož cílem je posouzení vylučování některých látek močí za 24 hodin. Pro správně provedené vyšetření musíme naprosto přesně znát objem moče vyloučené za 24 hodin. Postupujte, prosím, přesně podle následujících pokynů:

- ráno v 6 hodin se naposledy vymočte do záchodu (NIKOLI DO SBĚRNÉ NÁDOBY) a teprve od této doby veškerou moč sbírejte do sběrné nádoby. Po případném naplnění jedné láhve (označte 1) pokračujte ve sběru moče do láhve druhé (označte 2). Po 24 hodinách, tj. druhý den ráno opět v 6 hodin, se vymočte do sběrné láhve naposledy
- během vyšetření jezte stravu jako dosud a vypijte cca 2 litry tekutin. Nejnutnější léky užívejte bez přerušení podle pokynů lékaře po celou dobu sběru, ostatní po poradě s Vaším lékařem po dobu sběru vynechejte
- láhve s močí uchovávejte během sběru na temném a chladném místě
- nádobu opatřete štítkem se jménem a rodným číslem
- po ukončení sběru dodejte láhev se žádankou na OKBH

Přesné dodržení pokynu je podmínkou pro získání správného výsledku

Děkujeme za spolupráci

Vyšetření močového sedimentu dle Hamburgera

Vážená paní, pane,

na žádost Vašeho ošetřujícího lékaře Vám bude provedeno vyšetření, jehož cílem je posouzení vylučování některých látek močí za 3 hodiny. Pro správně provedené vyšetření musíme naprosto přesně znát objem moče vyloučené za 3 hodiny. Postupujte, prosím, přesně podle následujících pokynů:

- sběr začíná v určený den přesně v hodin (čas zahájení sběru, nejlépe v 6,00 hod. ráno), kdy se naposledy důkladně vymočíte do záchodu MIMO sběrnou nádobu. Od této chvíle sbíráte veškerou moč do zcela čisté a suché uzavíratelné nádoby 3 hodiny
- po 3 hodinách se vymočíte do sběrné nádoby naposledy. Obvykle jde pouze o jednu porci močení. Nemůžete-li se vymočit přesně za 3 hodiny, lze připustit dobu sběru v rozmezí 2,5 až 3,5 hodiny. Čas sběru (první a poslední močení do nádoby) vyznačte s přesností na minuty na štítek se jménem
- sběr moče provádějte po hygienické očištění genitálu, u žen po sedací koupeli
- dospělí: během pokusu můžete pít, dávka tekutin během pokusu by se měla pohybovat okolo 300 ml
- děti: před pokusem nechte dítě pít jak je zvyklé. Během pokusu by dítě ve věku do 8 let mělo vypít 100 – 200 ml, děti starší 200 –300 ml.
- nádobu opatřete štítkem se jménem a rodným číslem
- sběrnou nádobu s celým objemem a žádankou doručte co nejdříve (nejdéle do 1 hodiny od ukončení sběru) na OKBH

Přesné dodržení pokynu je podmínkou pro získání správného výsledku

Děkujeme za spolupráci